

SCENARIUSZ LEKCJI

Małgorzata Szyszko, Katarzyna Wiączek

.....
Imiona i nazwiska autorów Scenariusza

Gimnazjum nr 119 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie

.....
Nazwa placówki

Kto chce Twoje dane osobowe?

Adresat zajęć: uczniowie szkoły podstawowej, klasa VI, VII, VIII.

Rodzaj zajęć: zajęcia z wychowawcą, informatyka, język angielski.

Cel ogólny zajęć:

Zajęcia uświadomią młodzieży, dlaczego ochrona danych osobowych jest tak ważna w dzisiejszych czasach. Uczniowie dowiedzą się także, kto jest zainteresowany pozyskaniem naszych danych i jakich zasad musi przestrzegać.

Cele szczegółowe:

Uczniowie:

- dowiadują się, dlaczego instytucje, organizacje, firmy gromadzą, przechowują i wykorzystują nasze dane osobowe;
- poznają jakie obowiązki mają Ci, którzy wykorzystują dane;
- uczą się, że należy swoje dane udostępniać świadomie, sprawdzać informacje związane z polityką bezpieczeństwa.

Metody pracy:

- instruktaż nauczyciela wraz z przekazaniem uczniom materiałów pomocniczych do lekcji, praca w grupach;
- odtwarzanie prezentacji multimedialnej przygotowanej przez nauczyciela;
- pogadanka, dyskusja;
- zastosowanie narzędzi technologii informacyjnej.

Formy pracy:

- skupienie uwagi uczniów na informacjach, które im przekazuje nauczyciel;
- praca w grupach z wykorzystaniem instrukcji i materiałów przygotowanych przez nauczyciela oraz stanowiska komputerowego z dostępem do Internetu;
- oglądanie prezentacji multimedialnej;
- pogadanka, dyskusja na temat kluczowych pojęć i przykładów związanych z tematem lekcji.

Środki dydaktyczne i materiały:

- wyposażenie sali - stoliki ustawione do pracy grupowej;
- teczki z zadaniami dla poszczególnych grup przygotowanymi w formie drukowanej;
- komputer z dostępem do Internetu, projektor;
- kartki papieru do rysowania – format A4, kredki, flamastry;
- tablica magnetyczna (opcjonalnie tablica korkowa lub duży karton).

Słowa kluczowe: dane osobowe, gromadzenie, administrowanie, przetwarzanie, bezpieczeństwo.

Przebieg lekcji:

I. Wprowadzenie, wiedza podstawowa:

W obecnych czasach ma miejsce bardzo szybki rozwój technologii informacyjnej i komunikacyjnej. Czerpiemy z tego ogromne korzyści. Wytwarzane są ogromne ilości danych, które są pozyskiwane przez różne podmioty, gromadzone w formie off-line i on-line. Rozmiar i tempo tego zjawiska generują problemy związane z właściwą ochroną udostępnianych danych osobowych.

Niekontrolowane wykorzystywanie danych osobowych przez instytucje i firmy może być powodem problemów wielu osób, które te dane udostępniają, zwłaszcza osób nieletnich.

Często wynika to z nieświadomości i niewiedzy, jak należy postępować, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo i ochronę prywatności.

Korzystając z wiedzy, doświadczenia oraz zasobów informacyjnych takich instytucji jak GIODO, Fundacja Panoptikon nauczyciele mogą poprzez ciekawą lekcję, wykorzystanie aktywizujących metod uświadomić dzieci i młodzież, dlaczego ochrona danych osobowych i prywatności jest w dzisiejszych czasach tak ważna.

Przygotowując lekcję na temat: „Kto chce Twoje dane osobowe?” zakładamy, że uczniowie posiadają już podstawową wiedzę o danych osobowych i prywatności. Powtórzenie tych informacji będzie jednak dobrym wstępem podczas wprowadzania nowych treści.

II. Czynności nauczyciela poprzedzające lekcję:

Aby przeprowadzić zajęcia nauczyciele powinni starannie przygotować zdania dla uczniów w poszczególnych grupach, wyposażenie umożliwiające realizację tych zadań, prezentację na temat:

„Kto chce Twoje dane osobowe?” oraz propozycję pracy domowej.

Bezpośrednio przed lekcją należy przygotować salę lekcyjną - 3 stoły do pracy grupowej oraz inne przedmioty konieczne do wykonania zadań przez uczniów.

III. Kolejne etapy lekcji:

1. Początek lekcji – powitanie, informacja o formie pracy, podział uczniów na grupy, przydzielenie zadań - 5 min;
2. Uczniowie wykonują swoje zadania – 10 min;
3. Uczniowie prezentują swoje zadania i wyniki ich wspólnej pracy – 5 min;
4. Prezentacja połączona z pogadanką i dyskusją pod kierunkiem nauczyciela prowadzącego na temat: „**Kto chce nasze dane?**” – 20 min;
5. Podsumowanie zajęć, omówienie pracy domowej – 5 min.

IV. Szczegółowy opis kolejnych etapów lekcji:

1. Początek lekcji – zapraszamy uczniów do klasy, informujemy ich, że będą pracowali w grupach. Prosimy, aby podzielili się na 3 grupy.

Do 1 grupy zapraszamy tych, którzy lubią robić gazetki, układanki. Grupa otrzymuje tablicę magnetyczną, na której umieszcza posegregowane napisy oznaczające dane osobowe, przykłady danych oraz podmioty, którym podajemy swoje dane w Internecie.

Uczniowie sprawni w wyszukiwaniu informacji w Internecie oraz ich szybkim zapisywaniu, to grupa 2, która otrzymuje stanowisko komputerowe. Ta grupa ma do dyspozycji komputer z dostępem do Internetu oraz projektor.

Dzieci, które lubią rysować, mają zdolności plastyczne tworzą 3 grupę. Uczniowie dostają kartki papieru, kredki i flamastry potrzebne do narysowania obrazków, które mogą być przykładami awatarów.

2. Uczniowie wykonują swoje zadania. Mają na to około 10 minut. Nauczyciel nadzoruje pracę uczniów, sprawdza zrozumienie zadań, postępy, zwraca uwagę na czas przeznaczony na wykonanie zadań. W razie potrzeby dyscyplinuje swoich wychowanków.
3. Po wykonaniu zadań liderzy grup prezentują zadania i wyniki wspólnej pracy uczniów danej grupy.
4. Po zakończeniu etapu przeznaczonego na pracę w grupach gromadzimy uczniów w pobliżu ekranu, na którym będzie wyświetlana prezentacja.

Podajemy temat zajęć: „**Kto chce Twoje dane osobowe?**”

Odtwarzanie prezentacji łączymy z pogadanką i dyskusją. Pokaz jest wykonany tak, że umożliwia uczniom wypowiedzenie się, zanim pojawią się odpowiedzi na postawione pytania, czy kluczowe hasła. Odwołujemy się i podkreślamy znaczenie wykonanych przez uczniów zadań, gdy te treści pojawią się w prezentacji.

Trzeba zwrócić szczególną uwagę na te informacje w prezentacji, które bezpośrednio odnoszą się do szczegółowych celów, które za pomocą przygotowanych na lekcję materiałów i metod chcemy osiągnąć, czyli:

- Odpowiedzieć uczniom na pytanie, dlaczego instytucje, organizacje, firmy gromadzą, przechowują i wykorzystują nasze dane osobowe;
- Wytłumaczyć, jakie obowiązki mają Ci, którzy wykorzystują dane;
- Nauczyć, że należy swoje dane udostępniać świadomie, sprawdzać informacje związane z polityką bezpieczeństwa.

5. Zakończenie lekcji – podsumowujemy zajęcia podkreślając, że ochrona danych osobowych jest w dzisiejszych czasach bardzo ważna. Zadajemy kilka pytań, aby przekonać się, że uczniowie nauczyli się czegoś nowego, utrwalili wcześniejszą wiedzę.

Zadajemy i krótko omawiamy pracę domową. Organizujemy wspólne porządkowanie sali lekcyjnej. Dziękujemy za udział w zajęciach.

Praca domowa:

- Praca domowa (lekcja z wychowawcą): Porozmawiać z rodzicami o sprawach omawianych na lekcji, czyli „Kto chce Twoje dane osobowe?”
- Praca domowa (informatyka):
  - Porozmawiać z rodzicami o sprawach omawianych na lekcji, czyli „Kto chce Twoje dane osobowe?”
  - Wykonać awatar ze zdjęcia według instrukcji wskazanej przez nauczyciela – dodatkowa praca dla chętnych uczniów (wykonać awatar ze zdjęcia w programie GIMP - licencja Open Source, korzystając z ciekawej instrukcji udostępnionej w Internecie):
<https://www.youtube.com/watch?v=lz6ltJJN46s>
- Praca domowa (język angielski): wypisać nowopoznane słowa oraz ułożyć zdania z użyciem tych słów.

Ewaluacja:

Wiedzę uczniów sprawdzamy w końcowej fazie lekcji, ale również w trakcie. Prezentacja, która jest bazą do pogadanki i dyskusji jest odtwarzana w sposób, który daje możliwość wypowiedzenia się uczniom, zanim pojawi się odpowiedź na postawione pytanie, czy hasło. Obserwujemy reakcje uczniów. Na końcu lekcji pytamy ich, które informacje były dla nich nowe, zadajemy kilka pytań sprawdzających, co zapamiętali.

Załączniki :

- Załącznik 1.1– instrukcja pracy dla Grupy 1;
- Załącznik 1.2 – napisy do układanki dla Grupy 1;
- Załącznik 2 – instrukcja pracy dla Grupy 2;
- Załącznik 3 – instrukcja pracy dla Grupy 3;
- Załącznik 4 – informacje o wyposażeniu grup;
- Załącznik 5 – prezentacja „Kto chce Twoje dane osobowe?” (Power Point).

Bibliografia:

- Europejski poradnik - nauczanie o ochronie danych i prywatności w szkołach;
- Zasady ochrony danych – materiał opracowany przez UODO;
- Prezentacje z konferencji Szkolenie dla uczestników VI edycji Programu "Twoje dane - twoja sprawa", 22-23 października 2015 r. (W. Kowalik, P. Drobek);
- Zasoby Fundacji Panoptykon: panoptykon.org, cyfrowa-wyprawka.org;
- Źródła internetowe wykorzystane do przygotowania prezentacji: opencart.org, pixabay.com, (free download) m.bilkom.pl, www.facebook.com, www.gmail.com, uodo.gov.pl, www.komputerswiat.pl/artykuly/redakcyjne/2013/05/kto-i-po-co-zbiera-dane-o-nas,2.aspx
- Źródła internetowe wykorzystane do przygotowania instrukcji dla grup: pl.wikipedia.org/wiki/Awatar, sjp.pwn.pl/szukaj/awatar.html;
- Źródła internetowe - instrukcja do pracy domowej: <https://www.youtube.com/watch?v=lz6ltJJN46s>.

Uwagi:

Poniższe uwagi wynikają z przeprowadzenia opisanego scenariusza.

Opracowany scenariusz jest dość uniwersalny i można go zrealizować na kilku przedmiotach. Umożliwia to zaangażowanie wielu nauczycieli – nauczyciele informatyki, języka angielskiego, wychowawcy klas. W Gimnazjum nr 119 w Warszawie (21 klas) realizacja tego scenariusza jest zaplanowana według następującego schematu:

- W klasach I – na lekcji informatyki
- W klasach II – na zajęciach z wychowawcą
- W klasach III – na lekcji języka angielskiego.

Aktualnie mamy przeprowadzone 3 lekcje. Na lekcji informatyki i języka angielskiego, gdzie pracujemy z kilkunastoosobowymi grupami uczniów temat może być realizowany przez jednego nauczyciela. Jednak w całej klasie (lekcja wychowawcza) trzeba skorzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego (sprawy techniczne, organizacyjne).

Wprowadzamy element tajemnicy (podobnie, jak w przypadku niektórych danych osobowych) nie podając tematu lekcji na początku zajęć, dopiero po wykonaniu zadań w zespołach.

Aby praca uczniów w grupach przebiegła sprawnie trzeba starannie przygotować im zadania i wyposażyć we wszystkie potrzebne materiały. W grupie, która układa napisy najlepszym rozwiązaniem jest tablica magnetyczna mobilna. Jednak, jeśli nie posiadamy można użyć wiszącej, korkowej, a nawet dużego kartonu, na który nakleimy kartki z informacjami.

Lekcje z zakresu ochrony danych i prywatności nie są jednymi z wielu, lecz wręcz odwrotnie, jednymi z niewielu, które możemy zrealizować wzbogacając podstawę programową i dlatego warto przygotować je bardzo odpowiedzialnie, starannie, ciekawie.